

Oikeustapauskokoelma

Asia C-160/14

**João Filipe Ferreira da Silva e Brito ym.
vastaan
Portugalin valtio**

(Varas Cíveis de Lisboa esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Ennakkoratkaisupyyntö — Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen — Työntekijöiden oikeuksien turvaaminen yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä — Liikkeen luovutuksen käsite — Velvollisuus esittää ennakkoratkaisupyyntö SEUT 267 artiklan kolmannen kohdan nojalla — Sellaisen kansallisen tuomioistuimen syyksi luettava unionin oikeuden väitetty rikkominen, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta — Kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan oikeus korvaukseen tällaisesta rikkomisesta aiheutuneesta vahingosta edellyttää, että vahingon aiheuttanut päätös on ensin kumottu

Tiivistelmä – Unionin tuomioistuimen tuomio (toinen jaosto) 9.9.2015

1. *Sosiaalipolitiikka — Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen — Yrityksen luovutus — Työntekijöiden oikeuksien turvaaminen — Direktiivi 2001/23 — Soveltamisala — Luovutus — Käsite — Arviointiperusteet*

(Neuvoston direktiivin 2001/23 1 artiklan 1 kohta)

2. *Sosiaalipolitiikka — Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen — Yrityksen luovutus — Työntekijöiden oikeuksien turvaaminen — Direktiivi 2001/23 — Soveltamisala — Liikkeen luovutus — Käsite — Käsitteen alaan kuuluu tilanne, jossa enemmistöosakas purkaa yrityksen ja tulee tämän jälkeen puretun yrityksen sijaan — Edellytykset — Merkitystä ei ole sillä, ettei purettu yritys säilytä omaa organisatorista rakennettaan*

(Neuvoston direktiivin 2001/23 1 artiklan 1 kohta)

3. *Ennakkoratkaisukysymykset — Asian saattaminen unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi — Tulkintakysymykset — Velvollisuus ennakkoratkaisupyyntöön esittämiseen — Ulottuvuus — Direktiivissä 2001/23 tarkoitetun liikkeen luovutuksen käsitteen tulkintaan liittyvät vaikeudet, jotka ovat johtaneet toisistaan eroaviin ratkaisuihin alemmissa oikeusasteissa ja vaaraan toisistaan eroavien oikeuskäytäntöjen muodostumisesta unionin alueella — Tilanne kuuluu velvollisuuden piiriin*

(SEUT 267 artiklan kolmas kohta; neuvoston direktiivin 2001/23 1 artiklan 1 kohta)

4. *Unionin oikeus — Yksityisten oikeudet — Unionin oikeuden loukkaaminen, johon jäsenvaltio on syyllistynyt — Velvollisuus korvata yksityisille aiheutunut vahinko — Edellytykset — Kansallista lainsäädäntöä, jonka mukaan oikeus korvaukseen edellyttää ensin sen tuomioistuimen päätöksen kumoamista, josta vahinko on aiheutunut, kun kumoaminen on käytännössä mahdotonta, ei voida hyväksyä*

1. Ks. tuomion teksti.

(ks. 24–27 kohta)

2. Työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun direktiivin 2001/23 1 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että liikkeen luovutuksen käsite kattaa tilanteen, jossa enemmistöosakas, joka sekin on lentoliikenneyritys, purkaa tilauslentojen markkinoilla toimivan yrityksen ja tulee tämän jälkeen puretun yrityksen sijaan ottamalla vastattavakseen lentokoneiden vuokrasopimukset ja voimassaolevat tilauslentosopimukset ja harjoittaa puretun yrityksen aiemmin harjoittamaa toimintaa, ottaa takaisin palvelukseensa tietyt puretussa yrityksessä tähän saakka komennuksella työskennelleet työntekijät osoittamalla heidät tehtäviin, joita he olivat aiemmin hoitaneet ja ottaa käyttöönsä mainitun yrityksen muuta irtaimistoa.

Direktiivin 2001/23 1 artiklan 1 kohdan soveltamisen kannalta ei ole merkitystä sillä, että yksikkö, jonka kalusto ja jonka henkilöstöstä osa on otettu luovutuksensaajayhtiön käyttöön, on tullut osaksi tätä rakennetta niin, ettei sen oma organisatorinen rakenne ole säilynyt, koska yhtäältä viimeksi mainitulle yhtiölle siirtyneen kaluston ja henkilöstön sekä toisaalta puretun yhtiön aiemmin harjoittaman toiminnan jatkamisen välillä on säilynyt yhteys. Merkityksellisenä tekijänä luovutetun yksikön identiteetin säilymisen kannalta ei näet ole pidettävä työnantajan luovutetuille tuotannontekijöille asettaman erityisen organisaation säilymistä vaan sitä, että näiden eri tuotannontekijöiden välillä vallitseva toiminnallinen riippuvuussuhde ja niiden toisiaan täydentävä luonne säilyvät. Tällaisen toiminnallisen yhteyden säilyminen luovutettujen tuotannontekijöiden välillä mahdollistaa näin sen, että luovutuksensaaja voi käyttää näitä tuotannontekijöitä, vaikka ne luovutuksen jälkeen sisällytetäänkin uuteen ja erilaiseen organisaatorakenteeseen, samanlaisen tai vastaavanlaisen taloudellisen toiminnan jatkamiseksi.

(ks. 32–35 kohta ja tuomiolauselman 1 kohta)

3. SEUT 267 artiklan kolmatta kohtaa on tulkittava siten, että kansallisen tuomioistuimen, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, on pyydettävä Euroopan unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun direktiivin 2001/23 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettun liikkeen luovutuksen käsitteen tulkinnasta tilanteessa, jossa alempien kansallisten tuomioistuinten tämän käsitteen tulkinnasta antamat ratkaisut eroavat toisistaan ja jossa käsitteen tulkintavaikeuksiin törmätään toistuvasti eri jäsenvaltioissa.

Vaikka SEUT 267 artiklalla käyttöön otettu menettely on unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisen yhteistyön väline, jonka avulla unionin tuomioistuin esittää kansallisille tuomioistuimille ne unionin oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, joita ne tarvitsevat ratkaistakseen niiden käsiteltäviksi saatetut asiat, on kuitenkin niin, että silloin, kun kansallisen tuomioistuimen päätökseen ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, viimeksi mainitulla on lähtökohtaisesti velvollisuus saattaa asia unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi SEUT 267 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti aina, kun sille on esitetty unionin oikeuden tulkintaa koskeva kysymys, ellei se ole todennut, että esille tullut kysymys on vailla merkitystä tai että unionin tuomioistuin on jo tulkinnut kyseessä olevaa unionin oikeuden säännöstä tai määräystä taikka että se, miten unionin oikeutta on sovellettava, on niin ilmeistä, ettei tästä ole mitään perusteltua epäilyä. Tällaisen

mahdollisuuden olemassaoloa on arvioitava ottamalla huomioon unionin oikeuden ominaispiirteet, sen tulkintaan liittyvät erityiset vaikeudet sekä vaara toisistaan eroavien oikeuskäytäntöjen muodostumisesta unionin alueella.

(ks. 37–39 ja 45 kohta sekä tuomiolauselman 2 kohta)

4. Unionin oikeutta ja etenkin niitä unionin tuomioistuimen vahvistamia periaatteita, jotka koskevat valtion korvausvastuuta sellaisesta unionin oikeuden rikkomisesta yksityisille aiheutuneesta vahingosta, johon on syylistynyt tuomioistuim, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, on tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa edellytetään, että mainitun tuomioistuimen antama vahinkoa aiheuttanut päätös on ensin kumottu, kun tällainen kumoaminen on kuitenkin käytännössä mahdotonta.

Näin on siksi, että kun otetaan huomioon lainkäyttövallan olennainen tehtävä unionin oikeussääntöihin perustuvien, yksityisten oikeussubjektien oikeuksien suojelussa, näiden oikeussääntöjen täysi tehokkuus vaarantuisi ja niissä tunnustettujen oikeuksien suoja heikentyisi, jos yksityiset eivät voisi tietyillä edellytyksillä saada korvausta silloin, kun heidän oikeuksiaan on loukattu sellaisella asian ylimpänä oikeusasteena käsittelevän jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksellä, jolla rikotaan unionin oikeutta. Aina kun valtion korvausvastuun perustavat edellytykset täyttyvät, mikä kansallisten tuomioistuinten on ratkaistava, valtion on korvattava aiheutuneen vahingon seuraukset korvausvastuuta koskevan kansallisen lainsäädännön mukaan, kunhan kansallisen lainsäädännön vahingonkorvausta koskevat edellytykset eivät ole epäedullisempia kuin edellytykset, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia vaatimuksia (vastaavuusperiaate), ja kunhan niillä ei tehdä korvauksen saamista käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi (tehokkuusperiaate). Kansallinen lainsäädäntö, jossa edellytetään, että vahinkoa aiheuttanut päätös on ensin kumottu, kun tällainen kumoaminen on kuitenkin käytännössä mahdotonta, voi kuitenkin tehdä suhteettoman vaikeaksi korvauksen saamisen kyseessä olevasta unionin oikeuden rikkomisesta aiheutuneista vahingoista.

Tällaista kansallisesta oikeussäännöstä ilmenevää merkittävää estettä unionin oikeuden tehokkaalle soveltamiselle ja erityisesti sille niinkin perustavanlaatuiselle periaatteelle kuin periaatteelle, jonka mukaan valtio on vastuussa unionin oikeuden rikkomisesta, ei voida oikeuttaa myöskään oikeusvoiman eikä oikeusvarmuuden periaatteilla.

(ks. 47, 50, 51 ja 58–60 kohta sekä tuomiolauselman 3 kohta)